

Україні мали нагоду задуматися над екуменічними проблемами людства, над тим, що їх об'єднує, а не роз'єднує. Візит Понтифіка збагатив український народ певними знаннями правильної і об'єктивної історії, які дають позитивні плоди у нашому сьогоденні.

Література

1. Беатифікація слуг Божих. Мученики за віру // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
2. Божа краса врятує світ. Промова Івана Павла II на зустрічі із молоддю (Сихів, 26 червня 2001 р.) // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
3. Вітаю Тебе, Україно. Вітальна промова Івана Павла II в Бориспільському аеропорту 23 червня 2001 р. // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
4. Джерелд Візнер, Єпископ, Президент Конфедерації Канадського Єпископату. Звернення до католиків Канади з нагоди візиту в Україну Святішого отця Івана Павла II, Папи Римського // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
5. “Дякую Вам за Вашу доброту і щирість”. Виступ Івана Павла II на Офіційній церемонії прощання у Львівському аеропорту 27 червня 2001 року // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
6. Іван Павло II. Пам'ять та ідентичність. Бесіди на зламі тисячоліть. – Львів: Літопис, 2005.
7. Калинець Ігор. Попід Золоті Ворота // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
8. Матвієнко Ніна. Мені випала велика честь // День. - 2001. – 27 червня.
9. Основоположні принципи. Виступ Президента України Леоніда Кучми // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
10. Пам'ять про них є благословенням. Проповідь Папи на Візантійській Літургії у Києві // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
11. Плющ Василь. Ультиматуми Москви не допомогли // Літературна Україна. – 2001. – 28 червня.
12. Подія історичного значення // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
13. Постає нова Україна. Вітальне слово Президента України Л.Д. Кучми під час зустрічі в аеропорту “Бориспіль” Глави Держави Ватикан, його Святості Івана Павла II (23 червня 2001 р.) // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
14. Сверстюк Євген. Картина ідеальної людини в оточенні грішників // День. – 2001. – 27 червня.
15. Тільки любов зостається. Папа Іван Павло II промовляє в Маріїнському палаці // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.
16. Цимбалістий Василь, ЧСВВ. Стопи Папи Римського позначили українську землю // Світло, 2001. – Ч. 7–8 (940–941). – черв.–серп.

Summary

Nestor Myzak

The visit of John Paul II on the 23-27-th June, 2001 to Ukraine as a way of consolidation and dialogue of European commonwealth

The article concerns the process of John Paul II's visit to Ukraine during the 23–27-th June, 2001 and its spiritual and historical meaning.

УДК 316.334.3

**© Оксана Докаш
м. Чернівці**

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ МІФОТВОРЧОСТІ

У цій статті представлено вивчення соціально-політичної міфології в політичному процесі як виявлення факторних властивостей міфу на підставі конкретного історичного матеріалу і на тривалих відрізках часу. Метою дослідження є всебічне висвітлення особливостей створення та функціонування соціальних міфів у політичному процесі сьогодення в контексті сучасних теоретико-методологічних викладок.

Ключові слова: міф, міфологія, соціальна міфотворчість, політичний процес, політична доктрина

Актуальність цієї проблеми полягає в тому, що комплекс соціально політичних міфів виступає важливим показником стану політичної культури суспільства в цілому. На сучасному етапі важливого значення в її сутності все більше набувають універсальні, загальнолюдські ідеї й цінності, які створюють певний цивілізаційний фон, у порівнянні з яким коректується структура і зміст ідейного забезпечення

сучасних політичних процесів у різних державах. Проте не вони, в остаточному підсумку, визначають специфіку розвитку національного політичного процесу. В більшій мірі згадана специфіка визначена масивом так званих соціально-міфологічних уявлень про політичну реальність, які створюють неповторне історичне і національне забарвлення політичної культури та її своєрідну внутрішню якість.

Саме міфологічно-стереотипне сприйняття масовою свідомістю політичних реалій обумовлює варіативність політичних процесів у різних цивілізаційних системах, і, часто, їхню непрогностичність суворими засобами політичної науки. Це пов'язано з тим, що факт політичного життя однієї і тієї ж формальної конфігурації (наприклад, поява демократичного політичного інституту або ініційована державною владою реформа), будучи включеним у соціально-міфологічний контекст певної цивілізаційної системи, часом сприймається й оцінюється різними суспільствами досить протилежно.

Для політичної науки важливо мати власний, відображаючий специфіку її предмета і методу, ракурс аналізу ідейного забезпечення політичного процесу. На сучасному етапі стосовно політико-міфологічної проблематики такий специфічний теоретичний підхід відсутній. Загальні характеристики суджень про особливості міфологічної форми свідомості висвітлювали М. Еліаде, Л. Леві-Брюль, Дж. Кемпбел, К. Хюбнер, Р. Барт, К. Леві-Строс, К.-Г. Юнг, А. Лосев [1–15], добре відомі широкому колу фахівців.

Метою нашого дослідження є всебічне висвітлення особливостей створення та функціонування соціальних міфів у політичному процесі сьогодення в контексті сучасних теоретико-методологічних викладок.

До основних **завдань** дослідження відносимо наступне:

1. Вивчення застосування форм соціально політичної міфології в політичному процесі.
2. Виявлення факторних властивостей міфу в різні історичні періоди.
3. Аналіз особливостей створення та функціонування соціальних міфів у сучасних політичних процесах.

Екскурс в історію формування властивостей філософсько-культурологічного теоретичного досвіду опису соціально-політичної міфотворчості дозволяє уявити з чим має справу сучасний дослідник-політолог: з властивостями міфу як об'єктивним науково-вивіреном фактом або ж з деякою історіографічною науковою традицією визначення цих властивостей? Від цього залежить його ставлення до тих труднощів, які виявляються при спробі застосування класичного тлумачення сутності соціально-політичного міфу до розв'язання конкретних політологічних аналітичних завдань. Насамперед при такому підході порушується єдність методологічної підстави аналізу. Якщо припустити, що вченого цікавить місце міфологічного фактора політичного процесу серед інших факторів (економічного, етноконфесійного, геополітичного тощо), то в цьому випадку він змушений відступати від раціонального тлумачення інших факторів і обмежуватися загальнофілософськими міркуваннями про містичні властивості міфу. Інакше кажучи, він повинен пояснити причину такого виборкового відношення масової свідомості до інформації, коли одна її частина сприймається на раціональному рівні, а інша, політична – на ірраціональному. Або він повинен шукати раціональне пояснення тим соціальним потребам, які задовольняє міф і, отже, самому міфу, тобто, віддаючи формальну данину визнання фундаментальним теоретичним викладкам з арсеналу європейської науки і, оснащуючи свій науковий текст посиланнями на авторитети, мислити суворо в рамках прикладних міфотворчих технологій.

Судження про помилкову та ірраціональну природу соціально-політичної міфотворчості генерують у суспільстві небезпечні завищені надії на здатність науки витиснути міф з політичного процесу, надати політичному життю «вірних» обрисів [1, с. 24]. На ґрунті подібних очікувань стало популярним в 90-і рр. ХХ ст. гасло «деміфологізації» ідеологічної сфери. Спроби його реалізації в науці та практичній політиці привели сучасне українське суспільство до втрати універсальних консолідуючих ідейних орієнтирів. Для політичної ж науки це обернулося втратою деякої частки суспільної довіри й затребуваності в порівнянні з політехнологіями.

Ще одна перешкода, що виникає при використанні традиційної наукової оцінки соціальної міфотворчості – це неминучі розриви предметного поля дослідження. Вони виникають, наприклад, при спробі побудови цілісного політико-міфологічного виміру вітчизняного політичного процесу. Цілі епохи політичного розвитку держави й суспільства (Середньовіччя і більша частина імперської історії), ряд явищ суспільно-політичного життя (міфологічно мотивовані способи відповідного насильства суспільства над політичною владою, політична ідентичність діючих у політичному процесі соціальних груп) залишаються без уваги фахівців з політичної міфології.

Що стосується сучасної політичної міфології, то вона як предмет аналізу, стає взагалі трудноловимою. Проголошуючи ту або іншу політичну ідею або цінність «міфом», тобто ідеєю (цінністю) помилковою й ірраціональною, дослідникові майже неможливо дотриматися точності використання понятійного апарату і межі між суворою науковістю аналізу та ідеологічно-публіцистичною полемікою. Те, що для однієї політичної сили є безсумнівною істиною, для її політичних супротивників буде не більш, ніж міфом, який використовується для завоювання симпатій

електорату. Як, наприклад, однозначно кваліфікувати привнесену ззовні в пострадянський політичний простір тезу про «демократичний вибір українців» або про «ринкову демократію» у випадку, якщо передбачається їх інкорпорація в ідеологічну доктрину і потрібна широка суспільна підтримка цих ідей? Крім того, фіксація проявів активності політичних міфів лише в кризових фазах політичного процесу залишає відкритим питання про долю політичних міфів у періоди його стабільного перебігу. Проблемою, відповідно, стає значущість для політичної науки історичного факту як такого [14, с. 31].

У результаті, фахівець-політолог нерідко виявляється втягненим у конфлікт власних методологічних установок. Реальний перебіг подій вказує на здатність соціальної міфології еволюціонувати та бути конструктивним діючим початком політичного процесу, а сформована наукова традиція спонукає вважати міфом тільки те, що має певну (часто поверхневу) подібність з стародавніми еталонами соціальної міфотворчості, казкову атрибутику і деструктивну спрямованість у контексті впливу на політичне життя. Такі аналогії здатні розбудити почуття сучасного обивателя («Які ми безвихідно дикі!»), але вони споконвічно ігнорують реальні специфічні властивості просторово-часового континууму, в який вписана та або інша національна соціально-політична міфологія [12].

Відповідно й політична міфотворчість сучасних соціумів постає як природний розвиток і вдосконалення історично вивіреного та національно своєрідного, оптимального способу поведінки з соціально значущою інформацією [13, с. 25]. В такому ракурсі зв'язок сучасної міфотворчості з її архаїчними прототипами виглядає більш природним і доступним науковому аналізу. Відмітним є те, що вивчення політичної міфології в її історичному ракурсі означає вихід на розв'язання деяких методологічних проблем у суміжних сферах сучасної політичної науки.

Відслідковуючи, як політична ідея або доктрина ситуативно озвучувалася в історичних текстах, можна віднайти в ній той стійкий блок соціально значущої інформації, який був цікавий суспільству з погляду довгострокових потреб його політичного побуту. Блок, який ним (цим суспільством – О.Д.) оберігався і відтворювався і, відповідно, активно піддавався стереотипізації в формі символів, традиційних обрядових дій і ідеологічних настанов. Таким чином за допомогою аналізу міфологічної складової політичної ідеї, або цілої доктрини, або ж конкретної соціальної дії стає можливою наукова конкретизація питань зв'язку об'єктивних і суб'єктивних засад перебігу політичного процесу.

Безплідність зусиль вітчизняних теоретиків зі стимулювання політичного процесу в сучасній Україні за рахунок конструювання нової та перспективної національно-державної ідеології споконвічно багато в чому визначена їхньою неухильною неухильною до історичної конкретики, тобто до фактичної (а не змодельованої свідомістю теоретика) соціокультурної адаптованості ідей, цінностей, які мають властивості політичних міфів. Вихід з кола теоретичних і прикладних суперечок у дослідницькій процедурі, на нашу думку, вбачається в розробці власне політологічної теорії соціально-політичного міфогенезу, що дозволяє конструювати наскрізний соціально-міфологічний вимір політичних процесів різного рівня й масштабу. Вирішення поставленого завдання є наближенням до демістифікованого, раціонального наукового розуміння факторних властивостей політичної міфотворчості в політичному процесі та до досягнення комплексності політологічного аналізу її властивостей. Комплексність дослідження може бути досягнута швидше саме за рахунок виходу на багаторівневу структуру аналізу (міф як категорія науки, як універсальний феномен свідомості і як історична реальність), що відповідає реальній багаторівневій структурі побутування в соціумі соціально-політичної міфології, ніж за рахунок простого солідаризування з різними авторитетними теоретичними концепціями, як це нерідко має місце в наукових публікаціях.

Слово «міф» у перекладі із грецької означає розповідь, переказ, тобто певний текст, форму зберігання інформації зі специфічними характеристиками. Ця загальна характеристика дуже мало дає для політологічної оцінки предмету аналізу. Залишається нез'ясованість у ключовому вихідному моменті: якою є природа тексту – раціональною чи ірраціональною і, відповідно, яке місце повинно бути відведене міфу в політичному процесі? Чи є він перешкодою для політичного процесу (і в цій якості виступає його фактором) або ж він виконує позитивну функцію стимулятора й стабілізатора цього процесу?

Визнання міфу явищем раціональним або ірраціональним впливає на загальну оцінку соціальної міфотворчості як процесу. Якщо міф є ірраціональною розумовою діяльністю, то творчий початок цієї діяльності, як своєрідного «соціального інстинкту», повинен бути невеликим. Яким би політично активним і творчо налаштованим не був індивід, динаміка його міфологічного комплексу буде визначатися ірраціональними факторами (архетипами, ілюзіями), які не піддаються раціональному контролю і вдосконаленню [7, с. 82]. Якщо ж міф виступає процесом раціональної інтелектуальної діяльності (забезпечує свідому участь людини в політичному житті), тоді можливим видається визнання активного творчого начала в міфотворчості й пошук зв'язку між динамікою політичного процесу і динамікою міфотворчості. Під свідомою участю в політичному житті розуміють ситуацію, коли людина керується раціональними науковими міркуваннями, науково обґрунтованими цілями [2, с. 106]. Самі ж учасники політичної дії можуть (і найчастіше так і є) сприймати ті або інші міфологеми як найбільш раціональне

керівництво до дії. Ця ситуація добре помітна на прикладі сучасних виборчих кампаній, в яких особистий імідж претендента на виборну посаду (а імідж – це спроектований на особистість комплекс міфологем) виявляється більш важливим за будь-яку наукову аргументацію його політичних цілей.

У такому випадку дійсно з'являється можливість розуміння політичного міфу як приватного напрямку соціальної активності в загальній структурі політичного процесу. Вивчення сучасних джерел, які містять політичну інформацію, насамперед наукових і публіцистичних, переконує, що міф серед науково й ідеологічно обґрунтованих політичних ідей, символів, суспільних думок, а іноді й у синтезі з ними, продовжує своє побутування в соціально-політичних структурах сучасної цивілізації. В такому поєднанні він багато втрачає від колишньої барвистості архаїчного міфу, але зберігає з ним внутрішнє якісне й функціональне споріднення. Момент функціонального споріднення полягає в тому, що політичний компонент був присутній і в архаїчній міфології, але, ніби в прихованій формі [10].

У певному випадку зробити однозначний вибір на користь того чи іншого визначення міфу дуже складно. Наприклад, те, що в радянський час іменували «буржуазною ідеологією», сьогодні позначають поняттям «загальнолюдські цінності», а саму «наукову» із всіх ідеологій – «пролетарську» – називають «міфом» [4, с. 72]. Хоча в цьому випадку змістовні та структурні характеристики об'єкта аналізу за минулі десятиліття змінилися не настільки принципово. Зосередження тільки на структурному і змістовному аспекті політичної інформації заважає простежити зміну її статусу, що виникає з характеру залучення до політичного процесу або зі ставлення самого суспільства до неї.

Спробу провести комплексний аналіз цих понятійних інверсій здійснив петербурзький дослідник-політолог В. Гуроров, який справедливо відзначив ключовий проблемний момент: усвідомлення більшістю сучасних фахівців анахронічності й неефективності колишнього, властивого радянській науці, розуміння ідеології як «певної універсальної ідеї або світогляду, що відображають єдину систему поглядів або певний суспільний устрій» [4, с. 73] поставило їх у положення вибору варіантів з великого спектру модерністських і постмодерністських тлумачень змісту ідеології та інтерпретацій її зв'язків з іншими формами суспільної інтелектуальної активності. Від того, для яких потреб необхідна суспільству та еліті дана політична інформація, й яким чином воно має намір її використовувати в політичній грі, залежить і точність вибору кваліфікуючої політологічної термінології. Схема акцентує момент згаданого суспільного настрою на варіативне використання однієї й тієї ж інформації в різних політичних ситуаціях [11, с. 136]. Можна уявити, що в міру розгортання в часі й просторі політичного процесу відбувається деяка якісна еволюція суспільних відносин до його інформаційного компонента. Суспільство прагне максимально зберегти корисну для нього політичну інформацію й, заради зручності її трансляції з покоління в покоління, використовує відпрацьований у рамках ранньої («класичної») міфології спосіб стереотипізації. Його зміст полягає в тому, що деяка частина корисної для суспільства інформації виключається зі сфери можливого критичного аналізу й стає стійким фундаментом соціального буття. Споконвічне призначення міфології якраз полягало в тому, щоб створювати загальні координати положення соціуму в системі світобудови [5, с. 9].

На новому, політичному етапі дослідним шляхом та співвіднесенням нових моментів політичного побуту з історичною спадщиною соціуму, для ідей, понять, норм політичної поведінки формується певний рівень інформаційного наповнення. Такий рівень, котрий є принципово достатнім для всіх учасників політичної гри, виконує роль її вихідної умови, створює координати положення і лінії зв'язку учасників політичного процесу.

Пропонована схема дозволяє досить органічно погодити політологічну характеристику феномену політичної міфології з філософськими й культурологічними напрацюваннями з соціальної міфології, з їх фактурою та методологією. Політичний міф постає у вигляді певного етапу еволюції соціальної міфотворчості, специфіка якого є лише похідною від специфіки політичного стану суспільства. Тому видається доцільним вести мову про політичний міф як стереотип, організований за принципом достатності для учасників політичного процесу, закладеної в ньому інформації про політичну реальність у її минулому, сучасному і майбутньому станах. Стереотип, що має, в силу залучення до політичного процесу, підвищене емоційне навантаження, яке змінює його (що часто виглядає як народження або згасання міфу) залежно від властивостей і потреб конкретного етапу політичного процесу.

Міфологія як оптимальний спосіб ідейної адаптації соціуму до впливів ззовні на його повсякденний побут, винайдений ще в додержавний період, застосовується і для виправдання нових відносин, які привносяться в суспільну практику політичною елітою (часто іноплеменною або орієнтованою в мисленні й поведінці на іноцивілізаційні зразки) [3, с. 28]. Багаторазово повторений у політичній практиці певний набір стереотипних суджень і понять, мотивацій активності стає інформаційним наповненням політичної традиції. Якщо емоційно-оцінне відношення до політичних стереотипів у суспільній групі або соціумі в цілому сполучається з деяким позитивним результатом практичного застосування, то вони набувають сенсу цінності, яку суспільство всіляко оберігає від замахів ззовні й зсередини, обставляючи системою заохочень і покарань, синтезуючи із сакральними

цінностями і погоджуючи з активністю політичних інститутів [6, с. 154]. Виникає уявлення про «непорушні» соціально-політичні цінності (підвалини суспільного і державного порядку), які визначають поведінку всіх фігур політичної гри на рівні цивілізаційної специфіки. В руслі вивчення традиції та обґрунтування її суспільно-політичної цінності створюється наукова доктрина (науковий ракурс бачення проблеми) або ідеологічна схема (ракурс, у якому бачать ситуацію політичні інститути).

Розмежування понять «ідеологія» і «міф» повинно враховувати два моменти: динаміку суспільних відносин до ідеї, надання їй певного політичного статусу і форми й наявність у будь-якій ідеологічній системі ідей більш ранньої за часом формування міфологічної основи. Тієї групи ідей і образів, заради виправдання якої, власне, й вноситься в ідеологію момент науковості та системності, і яка спонукує суспільство бачити в більш-менш відвернутих ідеологічних схемах те, що відповідає його щоденним життєвим потребам і робить суспільство підвладним ідеологічному впливу. Інакше кажучи, в ракурсі аналізу динаміки політико-міфологічної складової ідейного забезпечення політичного процесу ідеологізація міфу настільки ж природна, як і міфологізація ідеології. Тому що складовою частиною ідеологічної системи стають ті соціальні міфи, підвищення статусу яких до ідеологічності потребують політичні інститути, які шукають шляхи контролю над масовою свідомістю. І в цьому випадку справедливим є твердження, що «будь-яка ідеологія за своєю основою – міфологічна» [8, с. 139].

При цьому, на кожному наступному витку політичного процесу, як наслідок співіснування в ньому різних форм і рівнів участі суб'єктів у політиці, зберігається «генна» залежність різних станів і форм його ідейного забезпечення від вихідного способу перетворення інформації – стереотипізації [13, с. 29]. Стереотипи конструюють фундамент ідеології та наукової доктрини та надають сучасного розуміння традиціям давнини. В соціумі з розвинутою політичною системою, всі ці стани і форми виявляються одночасно затребуваними. Таким чином, у засадах кожного ідейного новоутворення, яке включає соціальні стереотипи, зберігається успадкований елемент міфологічно скомпонованої інформації.

У властивості міфу як способу поведінки з інформацією, таким чином, дійсно простежується момент раціональної соціокультурної тотальності. Це – не тотальність міфу в філософському розумінні, присутність міфу скрізь і у всьому, витиснення міфом всіх інших мотивацій активності соціуму і перемога ірраціональності в масовій свідомості [9, с. 282]. Це і не техніка міфотворчості в сучасному політико-технологічному розумінні. Це історично обумовлена «генетична» взаємозалежність становлення способів і форм ідейної мотивації політичного процесу [13, с. 30]. З огляду на вимогу наукової суворості понятійного апарату, робота з вивчення інформаційних характеристик політичного простору в цей час виконується переважно PR-технологіями, які є менш педантичними в дотриманні формальних вимог науковості в поведінці з фактами.

Можна зазначити, що така характеристика лише наголошує на тій обставині, що деякі стереотипні судження або ідеї, і засновані на них форми соціальної поведінки, становили й становлять для суспільства стійкий інтерес саме у своїй політико-міфологічній якості. І в цій якості вони здатні конструктивно впливати на рух політичного процесу. Зазначені вище обставини (становлення певної традиції відношення до міфу і методологічні наслідки її домінування в науці) дозволяють зробити висновок, що проблема теоретичного осмислення феномену соціально-політичної міфотворчості не є для політичної науки закритою або раз і назавжди вирішеною. В даному дослідженні представлені можливості одного з ракурсів вивчення активності соціально-політичної міфології в політичному процесі, який має на увазі виявлення факторних властивостей міфу на основі конкретного історичного матеріалу і на тривалих відрізках часу.

Література

1. Антонян Ю. Миф и вечность / Ю. Антонян. – М., 2001.
2. Арабаджиев Д. Ю. Феномен сучасної політичної міфотворчості // Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Український центр духовної культури. – 2003. – № 38.
3. Барт Р. Мифологии. Mythologies / Пер. с фр. С. Зенкин. – М.: Изд-во им. Сабашниковых, 2000.
4. Гудоров В. А. Сучасна російська ідеологія як система й політична реальність. Методологічні аспекти // Поліс. – 2001. – № 3.
5. Истина мифа : die Wahrheit des Mythos / К. Хьюбнер; Пер. с нем. И. Касавина; Пер. справочного аппарата И. Шишкова. – М.: Республика, 1996.
6. Кассирер Э. Техника политических мифов / Кассирер Э. // Октябрь. – 1993. – № 7.
7. Кэмпбелл Дж. Герой с тысячами лицами. Миф, архетип, бессознательное / Дж. Кэмпбелл. – М.: Рефл-бук, АСТ, 1997.
8. Леви-Брюль Л. Первобытное мышление // Психология мышления / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер и В.В. Петухова. – М.: Изд-во МГУ, 1980.
9. Леви-Стросс К. Структурная антропология / К. Леви-Стросс; Пер. с фр. В. Иванова. – М.: Изд-во ЭКСМО–Пресс, 2001.

10. Лосев А.Ф. Диалектика мифа – М.: Правда, 1990. –[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.psylib.org.ua/books/losew03/index.htm>;
11. Миф, мечта, реальность: постнеклассические измерения пространства культуры / Под ред. И. В. Мелик-Гайказян. – М.: Научный мир, 2005.
12. Стрельник О. Н. Политическая идеология и мифология: конфликты на почве родства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/46594>;
13. Шестов Н. И. Политический миф теперь и прежде / Под ред. проф.А. И. Демидова. - М.: ОЛМА ПРЕСС, 2005.
14. Элиаде М. Аспекты мифа / М. Элиаде. – М.: Ренесанс, 1995.

Summary

Oksana Dokash

Conceptual principles of social mythology

In this research possibilities are presented one of foreshortenings of study of activity of socio-political mythology in a political process which means the exposure of factor properties of myth on the basis of concrete historical material and on the protracted spans of time. Comprehensive illumination of features of creation and functioning of social myths is the purpose of our article in the political process of сьогодні in the context of modern theoretical-methodological expositions.

УДК 215 (477)

© Людмила Филипович
м. Київ

ЕТНОРЕЛІГІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ І УМОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття присвячена проблемі етнорелігійної ідентичності, яка активізувалася в сучасному світі, а тому потребує перегляду застарілих визначень і з'ясування умов її збереження.

Ключові слова: ідентичність, тожсамість, етнорелігійна спільнота, європейськість, українськість.

Вступ. Ідентичність, ідентифікація – поняття, які останніми роками є чи не найбільш актуальними і поширеними у нашому вжитку. Ідентифікація – це процес, ґрунтований на потребі людини або спільноти самовизначитись у цьому світі, ототожнити себе з якоюсь громадою, віднайти своє місце як індивіда і як представника якоїсь спільноти серед інших людей. У різних людей і народів він відбувається за унікальними сценаріями, з різною тривалістю, складністю, глибиною. Але мета таких ідентифікаційних пошуків одна: з'ясувати «Хто я» або «Хто ми».

Складні і неоднозначні процеси в сфері самовизначення особи та спільноти, народів і держав ініціюють потребу переосмислити здійснений у свій час інтелектуальний штурм проблеми. Література, що з'явилася на хвилі так званої Весни народів або національних трагедій після I і II світових воєн чи в контексті масового звільнення народів світу від колоніального рабства, залишається міцним теоретичним фундаментом для сучасних рефлексій, які актуалізовані багатьма обставинами. Найочевиднішою є вибух наприкінці 20 – початку 21 ст. етнорелігійних маніфестацій, що пов'язані з ідентифікаційними процесами, яких зазнала Югославія і Радянський Союз. Розвал цих імперій і руйнування десятиліттями формованої інтернаціональної і безрелігійної спільноти народів з необхідністю поставили завдання зрозуміти, що лежить в основі ідеологізованої й альтернативної -